

NOVÝ ZÁKON O OCHRANĚ OZNAMOVATELŮ – SKUPINOVÉ SDÍLENÍ OZNAMOVACÍHO SYSTÉMU

21. dubna 2023 prošel v Poslanecké sněmovně třetím čtením vládní návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který implementuje evropskou směrnici, jejíž lhůta pro implementaci uplynula před více než rokem. Očekává se, že zákon bude zákonodárci urychleně schválen, jelikož České republice momentálně hrozí pokuta ve výši 50 milionů korun za pozdní implementaci směrnice. Účinnost nového zákona tak lze předpokládat již v červenci letošního roku.

Klíčové body nové úpravy whistleblowingu

- společnosti s více než 50 zaměstnanci mají povinnost zavést vnitřní oznamovací systém
- oznamovací systém lze skupinově sdílet pouze mezi subjekty zaměstnávajícími nejvýše 249 zaměstnanců
- oznamovatelé musí být vždy informováni o šetření na globální úrovni s možností toto šetření odmítnout

NÁVRH ZÁKONA O OCHRANĚ OZNAMOVATELŮ

Společnosti zaměstnávající alespoň 50 zaměstnanců budou mít nově povinnost zavést vnitřní oznamovací systém, který umožní písemné, ústní či osobní oznámení o protiprávní činnosti, o které se oznamovatel dozví v souvislosti s výkonem své práce. Společnost bude povina toto oznámení prošetřit a písemně vyzoomět oznamovatele o výsledcích důvodnosti jeho oznámení ve lhůtě 30 dnů. Ve složitých případech (např. větší množství osob, rozsáhlé důkazní materiály) lze tuto lhůtu prodloužit až na tři měsíce, avšak nejedná se o možnost automatického prodloužení, vždy musí být řádně odůvodněno. Přes vnitřní oznamovací systém bude možné oznamovat trestné činy i přestupky¹, přičemž návrh zákona zaručuje oznamovatelům ochranu před odvetnými opatřeními. I přes značný nesouhlas neziskových organizací angažovaných v oblasti boje proti korupci nejsou návrhem zákona chráněni anonymní oznamovatelé, dokud jejich totožnost nevyjde najevo.

Pokud dojde k přijetí zákona Senátem a k následnému podpisu prezidentem, níže uvedená pravidla pro sdílení oznamovacího systému v rámci skupiny vejdou v účinnost v průběhu letošního roku.

SDÍLENÍ OZNAMOVACÍHO SYSTÉMU VE SKUPINĚ

Povinnost zavést vnitřní oznamovací systém nebude pro většinu povinných subjektů, kteří jsou globálními společnostmi, velkým překvapením, jelikož řada větších společností již určitou formu oznamovacího systému provozuje (např. v podobě compliance programu či etické linky). Společnosti však budou muset tento systém modifikovat tak, aby naplnil zákonné požadavky.

Povinnost zavést vlastní oznamovací systém bude mít nově každá společnost zaměstnávající více než 50 zaměstnanců, a to bez ohledu na existenci skupinového oznamovacího systému. Povinné subjekty budou moci sdílet skupinový oznamovací systém pouze v případě, že zaměstnávají nejvýše 249 zaměstnanců. V případě těchto středně velkých společností bude možné sdílet skupinový systém jako celek (tedy přijímání oznámení a jakékoliv

¹ Ochrana se má týkat všech přestupků s horní hranicí pokuty minimálně ve výši 100 tisíc korun.

šetření) včetně pověřené osoby, nicméně odpovědnost každého jednotlivého povinného subjektu za plnění zákonných povinností tímto sdílením nebude dotčena.

Problém nastává u společností, které zaměstnávají více než 249 zaměstnanců. Směrnice ani návrh zákona paralelní užívání skupinového systému vysloveně nezakazují, nicméně značně omezují možnosti jeho dosavadního fungování. Rozhodnutí, na které úrovni bude oznámení řešeno, nově nezáleží na společnosti, nýbrž na osobě oznamovatele, která se bude moci rozhodnout, zda oznámení učiní na lokální či globální úrovni. Pro řešení oznámení na globální úrovni tak bude nově nutné zajistit výslovný souhlas oznamovatele (příčemž oznamovatel se může rozhodnout oznámení rovněž stáhnout). Oznamovatelé mohou být dle výkladu Evropské komise společnostmi motivováni k užívání skupinového oznamovacího systému, nicméně musí jim být vždy umožněna volba učinit oznámení na jimi preferované úrovni. Chytré napsané compliance směrnice tak mohou navést oznamovatele k využití již zavedeného centrálního oznamovacího systému.

OUTSOURCOVÁNÍ OZNAMOVACÍHO SYSTÉMU

Návrh zákona rovněž počítá s možností outsourcovat vedení oznamovacího systému na třetí osobu (jinou než společnost ve skupině). Je však důležité zmínit, že tato osoba může pouze technicky zajistit vznik a provoz vnitřního oznamovacího systému. V praxi bude moci tato třetí osoba pouze přijímat oznámení a v zákonné lhůtě sedmi dnů potvrdit jejich přijetí, následně šetření a adresování oznámení bude vždy v gesci povinného subjektu.

PŘESTUPKY POVINNÝCH SUBJEKTŮ PODLE NÁVRHU ZÁKONA

Dle návrhu zákona může povinný subjekt čelit pokutě až do výše 1 milionu korun za to, že neumožní oznamovateli oznámit porušení povinností prostřednictvím řádně implementovaného vnitřního oznamovacího systému, či pokud nezajistí, aby oznámení mohlo být přezkoumané pouze pověřenou osobou či nezachová důvěrnost údajů uvedených v oznámení. Vedle toho může být pověřené osobě udělena pokuta až do výše 100 tisíc korun za vyzrazení důvěrných informací, včetně totožnosti oznamovatele. Z návrhu zákona nicméně nevyplývá, zda se tyto pokuty budou kumulovat v rámci skupiny, či zda se budou týkat každého jednotlivého oznámení sdíleného na skupinové úrovni.

Některé členské státy EU se ve svých transpozičních zákonech odchyly od směrnicí nastavených pravidel pro sdílení oznamovacího systému (např. Dánsko, Holandsko, Francie). Některé globální společnosti proto momentálně vyčkávají, zda dojde k zahájení řízení o porušení unijních předpisů a jaký bude výsledek tohoto řízení. Z aktuálního znění návrhu českého implementačního zákona však taková odchylka ve prospěch globálních systémů nevyplývá a lokální společnosti tak budou muset spolu se svými globálními centrály hledat alternativní cesty. Vývoj pro Vás budeme sledovat a o situaci Vás budeme dále informovat.

KONTAKTY

Veronika Kinclová

Seniorní advokátka

T +420 222 555 242

E veronika.kinclova
@cliffordchance.com

David Koláček

Partner

T +420 222 555 262

E david.kolacek
@cliffordchance.com

Bára Hahnová

Business Development
& Communications
Executive

T +420 222 555 581

E bara.hahnova
@cliffordchance.com

Účelem tohoto shrnutí není pokrýt všechny významné otázky ani všechny jednotlivé aspekty oblastí, kterým se věnuje. Rovněž není jeho účelem poskytovat právní ani jiné poradenství.

www.cliffordchance.com

Clifford Chance, Jungmannova Plaz, Jungmannova 24, 110 00 Praha 1, Česká republika

© Clifford Chance 2023

Abu Dhabi • Amsterdam • Barcelona • Beijing • Brussels • Bucharest • Casablanca • Dubai • Düsseldorf • Frankfurt • Hong Kong • Istanbul • London • Luxembourg • Madrid • Milan • Munich • Newcastle • New York • Paris • Perth • Prague • Rome • São Paulo • Seoul • Shanghai • Singapore • Sydney • Tokyo • Warsaw • Washington, D.C.

Clifford Chance má smlouvu o spolupráci s advokátní kanceláří Abuhimed Alsheikh Alhagbani v Rijádu.

Clifford Chance má přátelský vztah s Redcliffe Partners na Ukrajině.